

עפ"ג 49884/04/17 - הדס חלינסקי נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עפ"ג 49884-04-17 חלינסקי נ' מדינת ישראל

לפני: כבוד הנשיא אברהם טל - אב"ד
כבוד השופטת זהבה בוסתן
כבוד השופטת נאוה בכור
המערערת
נגד
המשיבה
הדס חלינסקי
מדינת ישראל

פסק דין

1. בפנינו ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום ברחובות בת"פ 38581-04-16 לפיו הורשעה המערערת בהתאם להודאתה בעבירה של גניבה בידי עובד לפי סעיף 391 יחד עם סעיף 383 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: "החוק"), והושת עליה עונש מאסר בפועל בן 9 חודשים ו-6 חודשי מאסר על תנאי בתנאים המופיעים בגזה"ד.

על פי עובדות כתב האישום המתוקן, במשך כ-20 שנה עובר לשנת 2014 עבדה המערערת במתנ"ס בגן יבנה כמזכירה במחלקת הגבייה. במסגרת תפקידה עסקה המערערת בגביית תשלומים עבור פעילויות המתנ"ס והוציאה קבלות כנגד התשלומים.

החל מחודש ינואר 2011 עד מאי 2013, גנבה המערערת בדרכים שונות כספים שהיו מגיעים למתנ"ס, בסכום של כ- 459,808 ₪.

ביום 3.11.14 חתמה המערערת על הסכם פשרה מול המתנ"ס ובו התחייבה להשיב את כספי הגניבה.

2. גזר דינו של בית משפט קמא

א. בית משפט קמא נתן משקל רב לנסיבות ביצוע העבירה, ובכלל זה למשך זמן הגניבה, לאופי הגניבה, לביצועה תוך תחכום במספר רב של הזדמנויות ולסכום שנגנב, וקבע מתחם ענישה בין

24 חודשי מאסר עד 36 חודשי מאסר בפועל בהתאם למדיניות הענישה במקרים דומים.

ב. בית משפט קמא קבע כי יש צורך בהרתעת המערערת, לצד הרתעת כלל העובדים, שלא יבצעו עבירות דומות, שאיתורן קשה.

ג. בית משפט קמא שקל לקולא את העובדה כי המערערת ביכרה להודות במסגרת הסדר טיעון ובכך חסכה הליך שמיעת ראיות ועדויות, את היותה נעדרת עבר פלילי, כמו גם את העובדה כי כתב האישום הוגש בשיהוי ניכר, כשלוש שנים לאחר תום ביצוע המעשים, חרף החומרה הנטענת לביצועם.

בנוסף, שקל בית משפט קמא לקולא, במידה ניכרת, את החזרת מלוא סכום הגניבה ע"י המערערת במסגרת הסכם פשרה שנחתם בנובמבר 2014, כביטוי לחרטה כנה מצדה.

בית משפט קמא שקל לקולא גם את נסיבותיה האישיות של המערערת, כפי שתוארו בתסקיר המבחן שהתקבל בעניינה, ובכללן את היותה אם חד הורית לילדים קטינים, הרקע לעבירה, לקיחת אחריות מלאה, שילובה בטיפול קבוצתי, הערכת סיכון נמוכה, והמלצת שירות המבחן על ענישה שיקומית.

ד. במכלול השיקולים מצא בית משפט קמא כי יש הצדקה לסטות לקולא ממתחם הענישה בצורה משמעותית, אולם אין להסתפק במאסר בדרך של עבודות שירות, שיעביר מסר מקל שאינו הולם את חומרת העבירות, שבוצעו תוך מעילה באמון.

3. תסקירי שירות המבחן

א. מתסקיר המבחן שהוגש בבימ"ש קמא עולה כי המערערת היא בת 44, גרושה כשנתיים ואם לשלושה ילדים בגילאי 7-16. היא עובדת כיום כסייעת לגננת בגדרה, מתגוררת בגן יבנה ועבדה כמזכירה במתנ"ס נשוא האישום בין השנים 1991-2014, עד למועד גילוי העבירות, ולאחר מכן פוטרה.

הוריה של המערערת הם גימלאים, אביה בן 74, עבד בתעשייה הצבאית, ואימה, בת 72, עבדה כמזכירה ברווחה בגן יבנה. המערערת נישאה בגיל 18 ולאורך נישואיה ניתק בעלה קשר עם הוריה ואחיותיה ומידר אותה מקשר עימם. היא תארה מערכת יחסים זוגית מתוחה, שכללה איומים, אלימות מילולית כלפיה גם בנוכחות הילדים, התפרצויות זעם ואלימות כלפי רכוש.

לאורך השנים היא פחדה והרגישה מאוימת מבעלה אולם לא התלוננה. בנוסף, בעלה לא איפשר לה גישה לחשבונות הבנק והגביל אותה, תוך שהוא נוהג באלימות כלכלית לאורך כל שנות נישואיהם.

המערערת התגרשה בשנת 2015 בעקבות ההשלכות הכלכליות מביצוע העבירות וסירוב בעלה להשתתף בהחזר החוב שנוצר.

מדו"ח סוציאלי מעו"ס משפחה במועצה המקומית בגן יבנה עולה כי המערערת מוכרת במחלקת שירותים חברתיים ממאי 2015 על רקע משבר אישי ומשפחתי. לאחר גילוי הגניבה, נפרדו בני הזוג, חתמו על הסכם חלוקת רכוש ומזונות, במסגרתו שילמה המערערת את החוב הכספי למתנ"ס מכספי מכירת הדירה לאחר הגירושין.

המערערת מתוארת כמי שמתביישת בהתנהגותה, מתארת את האובדנים הרבים עמם היא מתמודדת, וכיום היא מתקיימת מהכנסתה ומתשלום מזונות, כמו גם מתמיכה כלכלית ממשפחה.

את הרקע לעבירות היא מתארת בחוסר אונים וצורך בהישרדות בעקבות התעללות כלכלית מצד הבעל, היא השתמשה בכספים לצרכיה וצרכי ילדיה והתכוונה להחזירם.

מיום 13.2.17 משולבת המערערת בקבוצה טיפולית לעוברי חוק בתחום המרמה בשירות המבחן, מגיעה לכל המפגשים ומשתפת פעולה בטיפול.

שירות המבחן העריך כי קיימת רמת סיכון נמוכה לביצוע עבירה דומה בעתיד ע"י המערערת. שירות המבחן שקל להמליץ על ענישה בדרך של עבודות שירות אולם מצא כי ענישה מסוג זה עלולה לפגוע בהליך שיקום בו החלה המערערת ובצורך להמשיך ולפרנס את ילדיה באופן שעלול לגרום לרגרסיה במצבה, ועל כן המליץ על ענישה בדרך של צו של"צ למשך 300 שעות לצד צו מבחן.

ב. בתסקיר משלים שהוגש לצורך הדיון בערעור, נכתב כי כיום מתארת המערערת קשיים רבים מול בעלה בקשר עם הילדים, שיחות רבות מצדו אליה במשך היום, שליחת הודעות מטרידות רבות, והפעלת לחצים רבים, ובכללם כלכליים, והוא אינו עומד בהסכם שנחתם ביניהם.

לדבריה שתי בנותיה הגדולות אינן מעוניינות ללכת לאביהן, היא מכריחה אותן, אך הבת הגדולה עדיין מסרבת.

הילדים מתארים בפניה כי האב אינו דואג לצרכים הפיזיים להם הם זקוקים, נוהג לחקור אותם אודות מעשיה, חוזר בפניהם על מעשה הגניבה שלה, אך למרות התנהגותו המסיתה והפוגעת נפשית בילדים, היא חוששת להתלונן נגדו או לבקש עזרה משפטית.

בביקור שקיימה קצינת המבחן בבית המערערת ניכר הקשר הקרוב של המערערת עם ילדיה, שחשים ביטחון בקרבתה וסומכים עליה. בעת הביקור התקשר האב מספר פעמים לטלפונים השונים של בני המשפחה, וניכר מתגובות הבנות הגדולות כי הן לא מעוניינות לדבר עמו, הן היו חסרות סבלנות, והביעו כלפיו כעס. ניכר כי הבנות זקוקות מאוד למערערת בכל הקשור לתיווך בקשר עם האב.

להערכת שירות המבחן המערערת היא אם מיטיבה, המעורבת מאוד בגידול וחינוך הילדים ודואגת לכל

צרכיהם על הצד הטוב ביותר.

הילדים, ובעיקר הבנות הגדולות, זקוקות לה מאוד נוכח המשברים שהם עוברים, ולפי הערכתו במידה ויוחלט על ריצוי עונש מאסר בפועל - הילדים יתקשו לתפקד באופן מיטיב ולהסתגל לשינויים הרבים.

העובדה שהילדים יצטרכו לעבור להתגורר עם האב עלולה להוביל למשבר גדול מאוד עבורם, במיוחד עבור הבנות, שהקשר שלהן עם אביהן מורכב מאוד, ויש חשש כי הדבר יפגע בהתפתחותם הנפשית והרגשית.

לאור האמור, לא המליץ שירות המבחן על טיפול בילדים שלא על ידי המערערת, וחזר והמליץ על הימנעות משליחתה למאסר, ולחילופין המליץ להטיל ענישה בדרך של עבודות שירות, תוך המשך ההליך הטיפולי.

טיעוני המערערת

.4

א. בימ"ש קמא טעה בכך שלא ייחס משקל רב לשיהוי בהגשת כתב האישום בתיק.

החקירה המשטרתית החלה במרץ 2014, מועד בו הוגשה התלונה, כשאת מעשי הגניבה הפסיקה המערערת מיוזמתה במאי 2013, טרם נתפסה, ובנובמבר 2014, כשנתיים עובר להגשת כתב האישום, החזירה את מלוא סכום הגניבה.

ב. בימ"ש קמא טעה בכך שדחה את המלצת שירות המבחן והשית על המערערת עונש מאסר בפועל, חרף תסקיר חיובי הממליץ על ענישה שיקומית, וחרף העובדה כי בימ"ש קמא קבע שיש מקום לחרוג באופן משמעותי לקולא ממתחם הענישה המחמיר שקבע.

ג. בימ"ש קמא טעה בקובעו שלא ניתן להסתפק בענישה של עבודות שירות, כשמפסיקת בימ"ש העליון עולה כי במקרים חמורים יותר הוטל עונש זה.

כך למשל בע"פ 6887/16 **זהבית בסר נגד מ"י** (פורסם בנבו, מיום 26.4.17) הורשעה הנאשמת בריבוי עבירות של גניבה בידי עובד ציבור בסכום של ₪85000, הושת עליה עונש של 14 חודשי מאסר בפועל, ואולם בימ"ש העליון הקל בעונשה ל-6 חודשי עבודות שירות בשל עברה הנקי, מצבה הנפשי, הזמן שחלף, והפסקת ביצוע העבירות מיוזמתה טרם נתפסה.

גם בעפ"ג (חי) 43978-10-16 **אלינור מזרחי נגד מ"י** (פורסם בנבו, מיום 9.2.17) - הפחית ביהמ"ש המחוזי, בדעת רוב, את עונשה של המערערת לאחר שהורשעה בזיוף שיקים בסכום של ₪220,000 בהיותה מנהלת מחלקת הוצל"פ במשרד עו"ד, מ-12 חודשי מאסר ל-6 חודשי עבודות שירות, בשל הליך של "צדק מאחה" במסגרת שירות המבחן, הליכי שיקום, העדר עבר פלילי וחרטה.

ד. מסקנות דו"ח הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים (דו"ח דורנר) הצביעו על נזק העולה על התועלת במאסרים קצרים, במיוחד כשמדובר בנאשמים שאינם בעלי דפוס התנהגות עברייני מובהק.

דברים אלה מקבלים משנה תוקף בעניינה של המערערת, המגדלת שלושה ילדים קטינים, שנפגעו ממילא ממעשיה כתוצאה מפירוק התא המשפחתי ומכירת ביתם, והשבר שיחוו ממאסרה יהיה גדול אף יותר.

ה. בימ"ש קמא טעה בקובעו כי מתחם הענישה בנסיבות העניין, בה הושבה הגזלה במלואה ובאופן מידי, נע בין 24 ל-36 חודשי מאסר בפועל, שכן מדובר במתחם חמור וגבוה.

מתחם זה נסמך על שלושה פסקי דין שנסיבותיהם חמורות יותר מאלה של המערערת, המעשים בוצעו לאורך זמן ממושך יותר ובסכומים גדולים יותר, ונלוו להם עבירות נוספות כגון מרמה וזיוף.

יש לאמץ את הרף התחתון של המתחם שנקבע בעניין בסר הנ"ל, העומד על 12 חודשי מאסר בפועל, ובאופן זה העונש שהושת על המערערת אינו חורג במידה משמעותית מהרף הנמוך של המתחם.

ו. לאור מכלול השיקולים, העדר עבר פלילי, היות המערערת אם לשלושה קטינים הזקוקים לה, שהשיבה את מלוא סכום הגניבה כשנתיים עובר להגשת כתב האישום, ונוכח השיהוי בהגשתו, כמו גם שילובה בהליך טיפולי - יש להקל בעונשה של המערערת ולהשית עליה עונש מאסר לריצוי בעבודות שירות.

5. תגובת המשיבה

א. יש להותיר את עונש המאסר על כנו לאור חומרת העבירה, הפגיעה באמון הציבור ובאמון המעבידים בעובדיהם.

ב. מתחם הענישה הנוהג בעבירות מסוג זה הוא חמור, ובימ"ש קמא חרג ממנו לקולא במידה ניכרת, תוך התחשבות במכלול הנסיבות הקיימות ובכללן בהודאת המערערת, בהחזרת הגניבה, במעשים שהתרחשו במשך שנתיים ולא במעידה חד פעמית.

בנסיבות אלה, הגם שהעבירה הופסקה ביוזמת המערערת, הרי שהדבר נעשה בעקבות ביקורת כספים שנערכה במתנ"ס.

ג. אין לאמץ את המלצות תסקיר שירות המבחן שהוגש לדיון בערעור בגלל האינטרס הציבורי.

ד. המערערת עבדה 20 שנה במקום עבודה, ובמשך למעלה משנתיים ביצעה את העבירות

עמוד 5

בהיקף משמעותי של כמעט חצי מיליון ₪ בצורה מניפולטיבית על מנת להסוות את מעשיה.

המעשים נעשו בשליטתה המלאה, לא מדובר בכספים ששימשו אותה לצורך כלכלת הבית השוטפת, ולרכישת אוכל עבודה ועבור ילדיה, אלא לצרכים שמעבר להם.

ה. העונש שהושת על המערערת חורג ממילא חריגה משמעותית לקולא ממתחם הענישה בזכות העובדה שהיא השיבה את הכספים ולכן יש לדחות את הערעור.

6. דין והכרעה

א. גם אם הרף התחתון של מתחם הענישה שנקבע ע"י בימ"ש קמא גבוה ומחמיר במידה מסוימת ביחס למדיניות הענישה הנוהגת, הרי שמתחם זה עדיין מצוי בתחום הסבירות בהתאם לפרמטרים אותם התווה המחוקק בתיקון 113 לחוק, ואינו חורג לחומרא במידה כזו המצדיקה את התערבותה של ערכאת הערעור.

ב. בימ"ש קמא סטה ממילא לקולא במידה ממשית ומשמעותית מהמתחם שקבע, ואף מהרף התחתון של המתחם שהוצע על ידי ב"כ המערערת בשל נסיבותיה האישיות של המערערת, ובכלל זה השבת מלוא סכום הגניבה, הודאתה במסגרת הסדר טיעון ושילובה בהליך טיפולי, ועל כן וודאי שאין במתחם שנקבע כדי להחמיר עם המערערת בנסיבות אלה.

העונש שהושת על המערערת בנסיבות אלה נוטה לקולא באופן משמעותי נוכח נסיבותיהן החמורות מאוד של העבירות שבוצעו על ידה, כך שאין מקום לכל הקלה נוספת בעונשה.

ג. במהלך שנתיים וחצי, בהיותה מזכירה במחלקת הגבייה במתנ"ס בגן יבנה, נהגה המערערת במספר רב של הזדמנויות להציע ללקוחות המקבלים שירותים מהמתנ"ס הנחה תמורת תשלום במזומן, ואת הכסף נטלה לכיסה.

על מנת להסוות את מעשיה הנפיקה המערערת קבלות פיקטיביות עבור התשלומים, לפיהן כביכול הם נעשו בכרטיס אשראי.

די בעיון בטבלה המצורפת לכתב האישום המתוקן, המפרטת את סכומי ומועדי הכספים שנגזלו, כדי לחדד את חומרת המעשים.

ד. מדובר בגניבת מאות אלפי שקלים, תוך תכנון מוקדם ומתוחכם, במסגרת עבודתה של המערערת במשך כשנתיים וחצי.

לכך מתווסף האינטרס הציבורי המובהק שבהטלת ענישה ראויה על עבירות של שחיתות ומרמה שבוצעו תוך ניצול יחסי עובד-מעביד, ופגיעה באמון המעביד והציבור, כאשר מדובר בכספים שנועדו למימון פעולות לרווחת התושבים.

כך למשל נקבע בע"פ 4985/13 יגאל חבר נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 20.08.2014) -

"בית משפט זה עמד, לא אחת, על החומרה היתרה שבה יש להתייחס לעבירות השחיתות, בהן מעורבים עובדי ציבור, ועל הצורך להחמיר בעונשם של מי שניצלו את תפקידם, על מנת להפיק לעצמם רווח אישי, תוך שליחת יד בקופה הציבורית... כבר נפסק, כי "המאבק על קיומו של שלטון תקין, ההגנה על טוהר השירות הציבורי וקיומו של מנגנון ציבורי שיזכה לאמון הציבור, הוא אחד מהמאבקים החשובים של החברה הישראלית כיום" (ע"פ 8430/11 מדינת ישראל נ' קארשי, [פורסם בנבו] בפסקה 22 לפסק דינו של המשנה לנשיאה א' ריבלין (15.2.2012)...ועוד נקבע, כי על מנת למגר את נגע השחיתות "לא די עוד במלל ודברי כיבושין, והגיעה העת לעשות מעשה, על ידי הצגתו של תג מחיר גבוה מזה שהיה נהוג בעבר לצידן של העבירות בתחום זה" (ע"פ 5083/08 בניזרי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (24.6.2009), בפסקה 63 לפסק דינו של השופט א' א' לוי (להלן: עניין בניזרי)). המדובר באמירות ברורות וחד משמעויות המחייבות את הכבדת היד על המעורבים בעבירות מעין אלה, מתוך מתן משקל בכורה לאינטרס הציבורי להילחם עד חורמה בנגע השחיתות."

יש לציין כי הפסיקה אליה מפנה המערערת בטיעוניה, דוגמת עניינה של זהבית בסר בע"פ 6887/16, עניינה בסכומי כסף נמוכים יותר מאלו בהם מעלה המערערת, שלא זו בלבד שמעלה באמון אלא אף גנבה כחצי מיליון ₪ (!) במהלך תקופה ארוכה.

הגם שלמערערת אין עבר פלילי הרי שביצוע עבירות בנסיבות אלה במהלך תקופה ארוכה, פעמים רבות, ובהיקף ניכר גובר על עבר נקי, שכן כל ביצוע גניבה כזו הינה עבירה נפרדת.

המערערת לא חדלה ממעשיה לאורך תקופה ממושכת, ושבה וגנבה פעם אחר פעם, תוך השתכללות היסוד העובדתי והנפשי המתלווה לכך, ועל כן אין לייחס משקל רב להעדרו של עבר פלילי קודם.

מדובר בדפוס עברייני מובהק, המגלם חזרה על ביצוע עבירות דומות, בתחכום ותכנון מוקדם במשך כשנתיים וחצי.

דברים אלו מתחדדים נוכח העובדה כי מטיעוניה הצדדים והאמור בתסקירים עולה שהכסף לא שימש את המערערת על מנת לשרוד, על מנת לקנות לחם לילדיה, או לשמור על קורת גג מעל ראשם, אלא לצרכי מותרות שלה ושל ילדיה.

1. איננו מתעלמים מהיותה של המערערת אם לשלושה ילדים קטינים ומהמחיר אותו עליהם לשלם בעטייה של התנהגותה, אך המעשים בוצעו תוך סיכון שלומם ורווחתם של הקטינים, אם בשל פירוק התא המשפחתי ומכירת הבית, ואם בשל הידיעה כי מעשיה יתגלו והיא צפויה למאסר.

אמנם, מהתסקיר המשלים עולה כי שירות המבחן מעריך כי האב אינו מתאים לגידול הילדים בזמן שהמערערת תרצה את המאסר מאחורי סורג ובריח. ואולם, בשום שלב לא נבחנה אפשרות גידול הילדים בבתייהם של מי מבני משפחתה האחרים של המערערת, דוגמת הוריה או מי מארבעת אחיה ואחיותיה, בשים לב לעובדה כי אין מדובר בפעוטות אלא בקטינים בוגרים יחסית, ולא מדובר בתקופת מאסר שאינה ממושכת יחסית.

2. אף אנו, כמו בימ"ש קמא, איננו מתעלמים מהנזק שייגרם לילדי המערערת כתוצאה ממאסרה, אלא שהשתת ענישה בדרך של עבודות שירות בנסיבות אלה אינה מקיימת את עקרון ההלימה.

3. יש לשוב ולהדגיש כי הנסיבות שפורטו לקולא בעניינה של המערערת הינן כבדות משקל, אולם הן מצאו ביטויין כדבעי בעונש המקל מאוד שהושת עליה בנסיבותיה החמורות של העבירה דנן, שאלמלא אלה - היה עונשה כבד יותר, ומאסרה ממושך במידה ניכרת.

7. לאור כל האמור, אנו דוחים את הערעור.

המערערת תתייצב לריצוי מאסרה בבית סוהר נווה תרצה, ביום 1.1.18 עד השעה 10:00, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותה תעודת זהות וגזר הדין של בית משפט קמא.

על ב"כ המערערת לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיזן מוקדם, עם ענף אבחון ומיזן של שב"ס, טלפונים: 08-9787377, 08-9787336.

התנאים שנקבעו לעיכוב ביצוע עונש המאסר יעמדו בתוקפם עד להתייצבות המערערת לריצוי עונשה.

ניתן היום, א' כסלו תשע"ח (19 נובמבר 2017) במעמד ב"כ הצדדים והמערערת.

נאוה בכור, שופטת

זהבה בוסתן, שופטת

**אברהם טל, נשיא
אב"ד**